

JAARVERSLAG | 2017

1. ALGEMEEN

Op 13 juli 2017 kreeg de stichting nieuwe statuten en de nieuwe naam Stichting Behoud Erfgoed NLR (SBE-NLR). Dit was noodzakelijk omdat de oude naam, Stichting Historisch Museum NLR, nadat het museum was ontmanteld, niet meer de werkelijke situatie vertegenwoordigde. Bovendien bestond het voornemen om een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) te worden. De nieuwe statuten werden hierop toegesneden. Per 1 september 2017 werd door de Belastingdienst de status Culturele ANBI toegekend. Dit is te beschouwen als een erkenning van hetgeen de stichting doet. Het maakt het onder meer mogelijk dat donaties en schenkingen aan de SBE-NLR onder bepaalde voorwaarden door de schenker aftrekbaar zijn van de belasting.

In het begin van 2017 vond de heropening plaats van de gerenoveerde gebouwen van het NLR in Amsterdam. Een periode van ongeveer zes jaar van plannen maken, slopen van bestaande gebouwen, nieuwbouw en renovatie werd daarmee officieel afgesloten. Het NLR kan trots zijn op wat met deze grondige aanpak is bereikt. Maar in de loop van 2017 werd het tevens duidelijk dat in de nieuwe en vernieuwde gebouwen van het NLR in principe geen plaats is voor historische uitingen. De bijna 100 jaar oude schroef van de eerste windtunnel van de Rijks Studiedienst voor de Luchtvaart in de ontvangsthal van het hoofdgebouw vormt hierop een uitzondering. Het plan om een windtunnelmodel te plaatsen in een ruimte grenzend aan het nieuwe restaurant strandde om meerdere redenen. De nieuwe NLR expositieruimte naast het auditorium en de lege ingebouwde vitrines, zullen hopelijk ooit nog eens een beeld geven van de roemruchte historie, waarop het NLR op dit moment verder kan bouwen. De indrukwekkende nieuwbouw in de Noordoostpolder was aan het einde van het jaar nagenoeg voltooid. Ondanks tijdige verzoeken daartoe van de kant van de stichting, is in deze gebouwen geen ruimte voorzien voor het uitvoeren van vrijwilligers werk. Dit werkt sterk demotiverend op de huidige vrijwilligers in de Noordoostpolder en beschouwt het bestuur als een bevestiging dat het behoud van de historie van het NLR momenteel geen hoge prioriteit heeft.

De zogenaamde portierswoning kon aan het einde van het jaar nog niet worden gebruikt als werkruimte voor vrijwilligers in Amsterdam. Het ontbrak aan meubilair, er was nog geen wifi en geen elektrische voeding. Dit zijn elementaire voorzieningen voor de stichting, die door de omstandigheden gedwongen, een volledig digitale weg is ingeslagen.

Het bestuur beseft de grote aandacht die van de directie van het NLR werd gevraagd om het nieuwbouwproject tot een goed einde te brengen in een tijd met sterk veranderde maatschappelijke omstandigheden, die grote invloed hebben op de bedrijfsvoering. De materiële en financiële steun die de stichting ook in het afgelopen jaar weer heeft ontvangen wordt gewaardeerd. Toch wordt de directie en het directieteam uitgenodigd uit te stralen, ook naar de werknemers van het NLR, dat de historie van het NLR er echt toe doet. In de aanloop naar de viering van het 100 jarig bestaan van het NLR is dat des te belangrijker.

2. BESTUUR

De samenstelling van het bestuur is in 2017 ongewijzigd. Gezien de leeftijd van de bestuursleden en met het oog op de continuïteit van het bestuur wordt nog steeds, maar tot nog toe zonder succes, gezocht naar versterking van de bestuursfuncties. Er werden negen bestuursvergaderingen gehouden. De adviserende taak van de Commissie van Donateurs eindigde, maar de leden hebben zich bereid verklaard om beschikbaar te blijven om het bestuur in voorkomende gevallen opnieuw van advies te dienen. Het bestuur heeft het jaarlijks overleg gevoerd met de NLR directie.

3. VRIJWILLIGERS

De vrijwilligers hebben hun activiteiten voortgezet in beide NLR vestigingen. In december overleed onverwachts Frans van Schaik, die het jaar te voren pas vrijwilliger was geworden. Drie van de vijf vrijwilligers in de Noordoostpolder besloten om hun taak te beëindigen. Demotiverend was voor hen dat in de in 2018 te voltooien nieuwbouw op die locatie geen werkplek meer voor hen zal zijn, terwijl hier door het bestuur tijdig om was verzocht. De vrijwilligers in Amsterdam hebben veel energie gestopt in de verhuizing en inrichting van het archief. Helaas konden zij in het verslagjaar nog geen gebruik maken van de toegezegde werkplekken in de voormalige portierswoning. Er moest flink worden geïmproviseerd om toch te kunnen werken. Op 16 augustus brachten de vrijwilligers een bezoek aan het complex De Rijper Eilanden in De Rijp. Daar werd de ruimte bezocht waar mogelijk de opgeslagen panelen uit de voormalige expositie voor een deel kunnen worden gebruikt.

Ferdi Uilhoorn, Jan van Doorn en Kees Bakker pakken fotomateriaal in.

4. VERHUIZING VAN HET ARCHIEF EN DE MUSEUMOBJECTEN

In verband met de renovatie van het hoofdgebouw werd het archief in 2015 tijdelijk in een andere ruimte opgeslagen. In het begin van dit jaar werd het archief terugverhuisd naar de kelder in het hoofdgebouw. Daarvoor werd een archiefgroep van vrijwilligers gevormd, die startte om deze monsterklus als een project uit te voeren. Eerst werden alle documenten gecontroleerd en werd een nieuwe systematiek bedacht voor het terugplaatsen en registreren van het materiaal. Al het materiaal werd zelf in verhuisdozen verpakt. De archiefgroep was eind 2017 nog bezig met de laatste fase van het inrichten van het nieuwe archief. Vrijwilliger Jaap de Jong verklaarde zich bereid het archief te gaan beheren. Cruciaal is dat alle aanwezige archiefstukken correct zijn geadministreerd in de data base. Het fotomateriaal uit de Noordoostpolder is ingepakt en zal ook een plaats krijgen in het archief in Amsterdam. Voor de in een tijdelijke ruimte opgeslagen objecten moet nog steeds een definitieve plaats op het NLR terrein worden gevonden. Het NLR werd voorzien van een opgave van het benodigde volume van deze objecten.

5. DONATEURS

Het aantal donateurs eind 2017 was 176, waarvan 89 voor het leven. Dit is per saldo een teruggang van 7 donateurs t.o.v. eind 2016 veroorzaakt door het overlijden van 8 donateurs en de afmelding van 1 donateur. Er hebben zich 2 nieuwe donateurs aangemeld. Niet onvermeld moet blijven dat verscheidene donateurs meer gedoneerd hebben dan het nominale bedrag. De financiële schenking van een in 2016 overleden donateur/vrijwilliger aan de stichting is in 2017 ontvangen.

Het streven van het bestuur blijft om het aantal donateurs niet verder te laten verminderen en weer te laten toenemen, teneinde in de toekomst meer

personen aan de stichting te binden en een wat grotere financiële armslag te verkrijgen. Daarom worden NLR medewerkers die gepensioneerd worden, bij hun vertrek van het NLR, nog eens opmerksaam gemaakt op de mogelijkheid donateur van de stichting te worden. Het hiervoor genoemde nagenoeg zichtbaar ontbreken van de historie van het NLR binnen de muren staat de interesse van deze medewerkers mogelijk in de weg. Door het uitbrengen van vier nieuwsbrieven werd ook dit jaar de communicatie met de donateurs onderhouden, die dankzij de ondersteuning door het NLR konden worden gereproduceerd en verzonden.

In april en oktober werden lezingen gehouden tijdens donateursbijeenkomsten. De eerste werd gegeven door oud NLR medewerkers Jan van Doorn, tevens vrijwilliger bij de SBE-NLR en Rob Krijn. Hun uit twee delen bestaande lezing had als onderwerp de instrumentatie ontwikkeling en toepassing daarvan voor vliegproeven bij de RSL, het NLL en het NLR. De spreker bij de tweede bijeenkomst was Kees Bakker, bestuurslid van de SBE-NLR. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Marineluchtvaartdienst in 2017 ging hij in op de betekenis van de maritieme helikopter bij deze dienst en de technische en operationele ondersteuning hierbij door het NLR. De lezingen werden door ongeveer 65, respectievelijk 45 personen bezocht.

6. DE VIERING VAN HET 100-JARIG BESTAAN VAN HET NLR, DE KLM EN FOKKER IN 2019

Er is gestart met verkennende gesprekken met het NLR en andere partijen. De inbreng van de SBE-NLR zal daarbij kunnen zijn het laten zien van de historische betekenis van de RSL, het NLL en het NLR voor de ontwikkeling van Fokker en de KLM. Maar ook het vragen van aandacht voor hetgeen andere diensten of organisaties als de TU Delft, RLD, LVNL, NIVR, NVvL enz. hierbij hebben betekend. Vooralsnog is afgesproken om voor de voorbereiding van dit jubileum samen op te trekken met de NVvL, waarmee in 2018 zal worden voortgegaan.

7. ALGEMENE MUSEUMWEBSITE

De website www.erfgoednrl.nl werd zeer regelmatig door externe bezoekers bezocht. Het plaatsen op deze website van het overzicht van de panelen op de verdiepingen van de voormalige expositieruimte en de foto's en teksten op deze panelen is voltooid. Daarmee is dit overzicht zelf gaan behoren tot een belangrijk stuk NLR erfgoed. De website is aangepast aan de nieuwe situatie m.b.t. de Stichting Behoud Erfgoed NLR. Hij is ingericht met een beperkt toegankelijk gedeelte voor vrijwilligers en bestuur en voor donateurs, die zich hiervoor hebben aangemeld.

8. DIGITALE DEELCOLLECTIES

Deze collecties zijn/worden ondergebracht in de website www.erfgoednrlcollecties.nl. Aan het einde van het jaar bevatte de beeldbank ongeveer 200 foto's, waarvan ca 130 zijn vrijgegeven voor de plaatsing op internet. Op de objectenbank staan ca 2514 objecten, waarvan er 40 te zien zijn op internet. Ten gevolge van onder andere de benodigde mankracht voor de terugverhuizing van het archief is de groei van beide banken achtergebleven. Verdere stappen werden gezet m.b.t. het organiseren van de opslag en de toegankelijkheid van de grote hoeveelheid verschillend beeldmateriaal.

9. PUBLICATIES

Aan het einde van 2016 was nagenoeg de hele tekst van het ruim 300 pagina's tellende boek over ir. A.G. von Baumhauer opge maakt door de vormgever/uitgever en terugontvangen voor correctie door enkele leden van de redactiecommissie. Dit proces werd in 2017 voortgezet, maar ondervond opnieuw veel vertraging aan de zijde van de vormgever. Nog steeds valt niet te zeggen wanneer het boek gepubliceerd kan worden. Inmiddels is de vrijwilliger Bram Elsenaar goed opgeschoten met het schrijven van een boek over het Nationaal Luchtvaartlaboratorium NLL gedurende de Tweede Wereldoorlog. Daarin onderzoekt hij onder andere de aard en omvang van het bij het NLL uitgevoerde onderzoek in de periode toen de Duitse bezetter het voor het zeggen had bij het NLL. Door DirkJan Rozema wordt gewerkt aan een boek over prof. H.J. van der Maas. Deze markante persoonlijkheid begon bij de RSL, stapte in 1940 over naar de TH Delft en heeft in de periode na de Tweede Wereldoorlog een groot stempel gedrukt op de ontwikkeling van de vliegtuigbouw in Nederland.

10. EXTERNE CONTACTEN

Het museumbestuur heeft in 2017 de bestaande contacten met de buitenwereld voortgezet. Het doel is om het erfgoed van het NLR onder de aandacht te brengen van (openbare) musea en organisaties, die zich bezig houden met de historie van de lucht- en ruimtevaart. Maar ook om te komen tot vormen van samenwerking. Nog steeds werden mogelijkheden onderzocht om te komen tot een Nederlands Luchtvaarttechnisch Museum. Binnen de samenwerkingsovereenkomst met het NRM werd in oktober door drie vrijwilligers van de SBE-NLR een bijdrage geleverd aan de organisatie en uitvoering van de **Kennisweken voor de jeugd** in de Aviodrome. Het doel was het onder de aandacht brengen van de verschillen tussen de luchtvaart en de ruimtevaart. Aan ruim 1.400 kinderen werd een diploma uitgereikt. De bestaande contacten binnen het lidmaatschap van de Vereniging Bedrijf en Historie (VBH), waarvan veel toonaangevende bedrijven lid zijn, werden voortgezet. Ferdi Uilhoorn vertegenwoordigde de museumstichting. De samenwerking met Luchtvaartthemapark Aviodrome kreeg vorm door een bijdrage aan een expositie over luchtverkeersleiding, waaraan Frans van Schaik een bijdrage leverde.

11. INTERACTIEF BEELDSCHERM

Een belangrijke inspanning is verricht om met het enkele jaren geleden aangeschafte interactieve beeldscherm applicaties te bouwen waarmee menugestuurd diverse onderwerpen over de NLR-historie kunnen worden getoond. Daardoor bestaat de mogelijkheid dit scherm in te zetten op plaatsen waar publiek interactief gestuurd kennis kan nemen van een aantal 'highlights' van het NLR verleden, in de vorm van tekst, foto's en films. ■

Vrijwilligersbijeenkomst bij de Rijper Eilanden: v.l.n.r. Jan Koning, Erik Vermeulen, Frans van Schaik, Gerard van Welij, Kees Bakker, Ferdi Uilhoorn, Frans Idema, Jaap de Jong, Jan te Boekhorst, Nico van Driel, Jan van Doorn, Ronald Dijkstra, Frans Sonnenschein en DirkJan Rozema